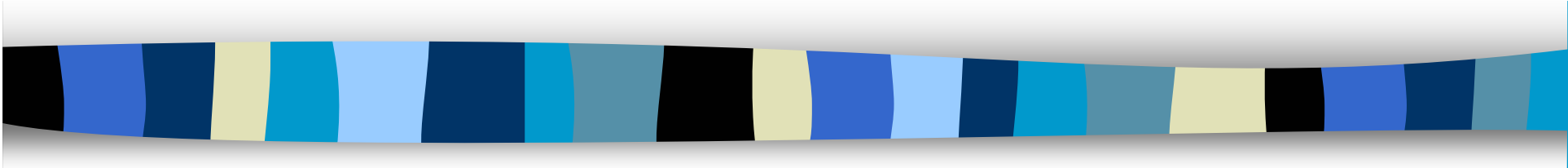

Vzdělávání jako součást pracovního života – motivace a participace českých dospělých

Mgr. Petr Novotný, Ph.D.
Ústav pedagogických věd FF MU v Brně
A. Nováka 1
602 00 Brno
e-mail: novotny@phil.muni.cz

*Příspěvek je dílčím výstupem z projektu **Vzdělávání dospělých v různých fázích životního cyklu: priority, příležitosti a možnosti rozvoje** (výzkumný program MPSV ČR „Moderní společnost a její proměny“)*

ČAPV, České Budějovice, 2007

Očekávání vůči systému CŽU

- Nabídka vzdělávání je flexibilní a vázaná na potřeby
- Vzdělávání negeneruje nové nerovnosti
- Vzdělávání není orientováno pouze ekonomicky, ale směřuje ke kvalitě života
- Vzdělávání je dostupné všem

Sledovaná oblast

- Neformální vzdělávání
- Vázané na pracovní a profesní uplatnění
- Prověření schopnosti CŽU naplnit daná očekávání
- Empirická data z reprezentativního dotazníkového šetření

Vzorek

- Ekonomicky aktivní: zaměstnanci (na celý či částečný úvazek, celkem 742 respondentů), soukromí podnikatelé a živnostníci (126), ve svobodném povolání (8), pracující důchodci (15)
- Celkem 891 respondentů (v analýzách obvykle čísla o několik jedinců nižší).

Klíčové údaje

- Především:
- Účast na neformálním vzdělávání týkající se náplně práce
- V některých případech vzdělávání zaměřené na tři další související oblasti – cizí jazyky, práce s počítačem a osobnostní rozvoj

Celková charakteristika situace - tabulka 1.

Účast ekonomicky aktivních jedinců na neformálním vzdělávání v posledním roce

Oblast neformálního vzdělávání	Podíl respondentů, kteří se zúčastnili	Z toho: důvodem byl požadavek zaměstnavatele
Profesní vzdělávání	28,8 %	36,9 %
Cizí jazyky	9,9 %	3,1 %
Práce s počítačem	11,1 %	21,9 %
Osobnostní rozvoj	8,3 %	17,4 %

ČAPV, České Budějovice, 2007

Celková charakteristika situace - tabulka 2.

Předpokládaná účast ekonomicky aktivních jedinců na neformálním vzdělávání v následujícím roce

Oblast neformálního vzdělávání	Podíl respondentů, kteří se plánují zúčastnit	Z toho: důvodem je požadavek zaměstnavatele
Profesní vzdělávání	25,20%	32,80%
Cizí jazyky	16,70%	2,70%
Osobnostní rozvoj	8,90%	12,00%

ČAPV, České Budějovice, 2007

Celková charakteristika situace - tabulka 3.

Sebehodnocení znalostí a dovedností

Znalosti a dovednosti jsou vyhovující	Počet respondentů	Podíl odpovědí
rozhodně ano	366	42,9 %
spíše ano	441	51,9 %
spíše ne	38	4,1 %
rozhodně ne	10	1,1 %
Celkem odpovědělo	855	100 %

Celková charakteristika situace - tabulka 4.

Možnost změny situace v zaměstnání

Možnost změny situace v zaměstnání	Počet respondentů	Podíl odpovědí
rozhodně ano	106	13,00%
spíše ano	139	17,30%
spíše ne	310	38,60%
rozhodně ne	249	31,10%
Celkem odpovědělo	804	100%

ČAPV, České Budějovice, 2007

Hypotézy

- **H1: *Vzdělávání vede k pocitu vlastní kompetence***
- **H1A: *Pocit nekompetence vede ke větší participaci na vzdělávání.***
- statisticky významný vztah není v případech účasti na vzdělávání vztahujícím se k náplni práce, práce s počítačem ani osobnostního rozvoje
- statisticky významný je pouze vztah mezi hodnocením vlastních kompetencí a účastí na kurzech cizího jazyka, nicméně tento vztah je opačný – nízké hodnocení kompetencí naopak souvisí s vyšší účastí na vzdělávání

Vzdělávání a vlastní kompetence (H1, H1A)

Znalosti a dovednosti jsou vyhovující	Podíl těch, kteří se zúčastnili kurzů profesního vzdělávání	Podíl těch, kteří se zúčastnili kurzů cizích jazyků	Podíl těch, kteří se zúčastnili kurzů práce s počítačem	Podíl těch, kteří se zúčastnili kurzů osobnostního rozvoje
rozhodně ano	40,3 %	7,9 %	15,6 %	9,0 %
spíše ano	40,1 %	11,1 %	13,2 %	10,5 %
spíše ne	31,6 %	23,7 %	10,5 %	7,9 %
rozhodně ne	11,1 %	20,0 %	10,0 %	10,0 %

Hypotézy

- **H2: *Víra v možnost zlepšení postavení na pracovišti prostřednictvím vzdělávání vede k vyšší participaci.***
- v případě profesního vzdělávání a v případě vzdělávání jazykového tomu tak skutečně je – vztah je statisticky významný
- jistá tendence, ač statisticky neprůkazná, je i ve zbylých dvou oblastech (práce s počítačem, osobnostní rozvoj)

Možnost zlepšení postavení v zaměstnání a participace na vzdělávání (H2)

Možnost změny situace v zaměstnání	Podíl těch, kteří se zúčastnili kurzů profesního vzdělávání	Podíl těch, kteří se zúčastnili kurzů cizích jazyků	Podíl těch, kteří se zúčastnili kurzů práce s počítačem	Podíl těch, kteří se zúčastnili kurzů osobnostního rozvoje
rozhodně ano	55,7 %	14,2 %	14,2 %	17,1 %
spíše ano	36,0 %	16,6 %	18,0 %	10,8 %
spíše ne	40,8 %	9,7 %	13,6 %	8,5 %
rozhodně ne	33,9 %	6,8 %	12,5 %	8,4 %

ČAPV, České Budějovice, 2007

Hypotézy

- **H3: *Participace závisí na určitých demografických a socioekonomických charakteristikách jednotlivce.***

Vzdělávání a demografické a socioekonomické charakteristiky jednotlivce (H3)

- Statisticky významný vztah **nebyl nalezen** mezi účastí na vzdělávání a
  - pohlavím
  - příjmem
  - finanční situací rodiny
  - velikostí obce.

Vzdělávání a demografické a socioekonomické charakteristiky jednotlivce (H3)

- Statisticky významný vztah **byl nalezen** mezi účastí na vzdělávání a
- stupněm vzdělání (20,0 – 60,7%)
- typem ekonomické aktivity (7,5 – 40,4%)
- profesní kategorií (19,4 – 59,8%)
- oborem působení (21,1 – 58,7%)

Podíl na profesním vzdělávání podle stupně vzdělání

Stupeň vzdělání	Podíl těch, kteří se zúčastnili kurzů profesního vzdělávání
Základní	20,00%
Vyučen	24,80%
Střední škola s maturitou	44,70%
Vysoká škola	60,70%

Podíl na profesním vzdělávání u vybraných typů ekonomické aktivity

Typ ekonomické aktivity	Podíl těch, kteří se zúčastnili kurzů profesního vzdělávání
Zaměstnanec na plný úvazek	40,40%
Soukromý podnikatel, živnostník	33,30%
Nezaměstnaný	7,80%
Rodičovská dovolená	7,50%

Podíl na profesním vzdělávání podle profesní kategorie

Profesní kategorie	Podíl těch, kteří se zúčastnili kurzů profesního vzdělávání
Nižší řídicí pracovník	59,80%
Odborný pracovník	57,60%
Vyšší řídicí pracovník	57,10%
Manuálně pracující v obchodě	21,90%
Obchod, služby	19,50%
Nekvalifikovaný dělník	19,40%

Podíl na profesním vzdělávání podle oboru působení

Obor působení	Podíl těch, kteří se zúčastnili kurzů profesního vzdělávání
školství, vzdělávání, sport	58,70%
finance, bankovníctví	58,60%
veřejná správa a právo	58,50%
technické a přírodovědné obory	36,00%
služby	26,00%
umělecké a humanitní obory	21,10%

Vzdělávání a demografické a socioekonomické charakteristiky jednotlivce (H3)

- Regionální rozdíly:
- nelze nalézt souvislost s údaji charakterizujícími ekonomické parametry jednotlivých krajů
- jak ve vztahu k nezaměstnanosti, tak i k HDP vykazuje míra participace na vzdělávání v krajích téměř dokonalou nezávislost

Závěry

- Teze o celoživotním učení pro všechny jako nástroje univerzálního a celostního nástroje rozvoje lidských zdrojů není dosud realitou.